
**Оксана ГЕВКО,
Вікторія ПІТУШЕВСЬКА**
(Дрогобич, Україна)

РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ ТВОРЧИХ ЗАВДАНЬ

Пріоритетний розвиток освіти, зокрема дошкільної, враховує цілі та завдання розвитку, навчання та виховання особистості дітей дошкільного віку і удосконалення фахової підготовки майбутнього педагогічного фахівця, виявлення та розвиток їх здібностей, набуття досвіду пізнання.

Сучасні дослідження із психології, педагогіки із розвитку спрямовані на перспективні шляхи формування пізнавальної активності та пізнавальних інтересів особистості (Н. Бібік, І. Литвиненко, В. Лозова, О. Мачушник, О. Федик, Л. Яворовська), структурні компоненти, етапи, типологію, ознаки та види пізнавальної активності, особливості виявлення та вираження у діяльності, критеріальні підходи до пізнавальної активності, рівневі показники (К. Безгін, Д. Годовікова, І. Дубровіна, О. Качан, Л. Макарчук, Л. Москальова, В. Ребенок, І. Саладій та інші). Сутність пізнавальної активності, теоретичні та методичні основи пізнавальної активності студентської молоді розглянули науковці Т. Алексеєнко, І. Литвиненко, І. Хом'юк, Лі Цяньє, Т. Шепленко та ін.

Активізація пізнавальної активності кожної особистості – від дитини дошкільного віку до студента – сприяє подальшій інформатизації та оволодінню знаннями, набуттю та систематизації індивідом загальних і професійних вмінь та навичок, здатності абстрагуватися, аналізувати, порівнювати, узагальнювати отриману інформацію, набуття умінь використовувати творчі

здібності у самостійному розв'язку проблемних навчальних і повсякденних ситуацій та завдань.

Через пізнавальну активність реалізується творчий, навчальний, виховний, інтелектуальний потенціал особистості дитини, студента для досягнень навчальних цілей. В освітньому процесі дошкільних, загальних середніх та вищих закладів освіти потрібне врахування наявного рівня знань кожної особистості для врегулювання, спрямування й активізації пошуків індивідуальних шляхів одержань результатів пізнавальної, науково-дослідницької діяльності.

Для розвитку пізнавальної активності як дітей дошкільного віку, так і студентів ми рекомендуємо педагогам:

- на кожному занятті застосовувати пізнавальні завдання;
- послідовна та систематична формувати загальнопізнавальні вміння і навички;
- поетапно формувати пізнавальні інтереси та активності особистості;
- формувати мотивацію діяльнісно підходити до розв'язування завдань та задач як за зразком, так і творчих, нестандартних;
- виконувати тренувальні вправи;
- розвивати і вдосконалювати навички здійснення розумової діяльності для пізнавальної активізації (абстракція, аналізуваня, здійснення порівняльних дій, узагальнень та висновків).

Ми виділили умови розвитку пізнавальної активності у дітей дошкільного віку:

- розуміння дошкільником змісту і значення нового матеріалу;
- урізноманітнення навчально-виховної діяльності дітей дошкільного віку;
- систематичне використання ефективних пізнавальних творчих завдань;
- оптимізація практичних завдань та тренувань;
- підтримка самостійної пізнавальної діяльності дошкільників;
- підвищення ефективності пізнавальних вправ та завдань;

- пошук та постійне оновлення вихователем бази творчих завдань;
- удосконалення знань вихователем;
- пошук методичних матеріалів та створення самостійних розробок для розвитку пізнавальних інтересів дітей дошкільного віку.

Пізнавальна активність (activus – діяльний, енергійний) означає діяльнісні характеристики дітей дошкільного віку, готовність діяти самостійно або під незначним керівництвом дорослого. Таким чином, дитина із захопленням засвоює соціальний досвід, тобто знання, способи практичної діяльності, поведінкові, комунікаційні норми тощо. Пізнавальна активність реалізується через сприйняття величин, кольору та форми предметів і мисленнєвого з'ясування певних властивостей та зв'язків між предметами, зокрема, кількісно-поняттєвих, просторово-часових, причиново-наслідкових.

Враховуючи зображувальний, словесний, музичний та математичний види творчості ми виділили такі види творчих завдань:

1. Образотворчі: використання різноманітних матеріалів при створенні аплікацій та об'ємних виробів; використання традиційних та нетрадиційних методик при малюванні; виконання малюнків із розпочатим набором ліній (за заданим сюжетом або за довільним задумом); колективне продовження малюнка.

2. Конструювальні, що передбачають використання: кубиків, пірамідок, блоків; магнітних, пластикових, металевих та дерев'яних конструкторів; конструктора LEGO; застосування різних видів мозаїк; готових блоків для будівництва містечок, доріг, роботів тощо.

3. Музично-творчі: використання тактів для складання музичних фрагментів; виконання дитячих пісень різними голосами; придумування танцювальних рухів під різну музику; відображення рухів тварин залежновід темпу та тембру музики; гра на дитячих музичних інструментах; повторення музичних темпів; плескання згідно темпу музики.

4. Словесно-творчі: «цікаве римування»; придумування зачину або закінчення казки, вірша, розповіді або оповідання; ко-

лективне продовження вигаданих історій; відгадування та придумування цікавих загадок.

5. Завдання з логіко-математичним змістом: відгадування геометричних форм; складання з них різноманітних фігур (тварин, рослин, будиночків, машин тощо); розміщення геометричних фігур за величиною, формою, кольорами, у певній послідовності тощо; використання числових будиночків.

6. Комбіновано-творчі завдання, в яких використовуються два або більше органів відчуття або два або більше напрямів творчого розвитку: виконання оплесків та притупувань під музику; коментоване малювання; виконання пісеньки з одночасним поплескуванням у її такт.

Запропоновані творчі завдання можна виконувати за різними рівнями індивідуального творчого розвитку кожної дитини дошкільного віку, а також враховувати систематичне та посилене виконання дітьми різних вправ із поступовим ускладненням.

Отже, впровадження творчих завдань в освітній процес закладів дошкільної освіти сприятиме інтенсифікації пізнавальної активності дітей дошкільного віку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гевко О.І., Савченко Л.Л. Педагогічні аспекти формування творчих здібностей у старших дошкільників в умовах закладу дошкільної освіти. *Збірник наукових праць «Педагогічні науки»*. Секція 2. Теорія і практика виховання. 2021. № 97. С. 22–29. <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2021-97-3>
2. Герц О.А. Проблема пізнавальної активності дітей дошкільного віку. *Наука майбутнього*. 2020. № 1 (5). С.41–46.
3. Носенко А.С. Творчі завдання як засіб формування пізнавальної активності старших дошкільників. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*. Серія: «Педагогічні науки». 2017. № 4. С.85–86.
4. Садова Т.А., Рудакова А.О. Формування пізнавальної активності дошкільників як психолого-педагогічна проблема. *Молодий вчений*. 2017. № 10. С. 49–52.